

Jüri Šaraškin

Eesti purjetamise raudvara

Küsitles ja kirjutas Piret Salmistu

„Sa ei saa muuta maailma, kuid sa saad muuta iseennast!“ – see on üks Jüri lemmiklauseid, mis Finn paadiklassi superlegendil August „Gus“ Milleril Jürist rääkides meenus. Vaatamata sellele ütlusele on Jüri Šaraškin suutnud maailmas palju muuta – eelkõige purjetamismaailmas.

Eesti Vabariigi 101. sünnipäeva eel andis Eesti Vabariigi President Kersti Kaljulaid riigi teenetemärgid 112 inimesele, nende hulgas Jüri Šaraškinile Valgetähe V klassi teenetemärgi purjetamise edendamise eest, sest tema pühendumus oma kutsetööle on muutnud Eesti elu paremaks.

Jüri jahimudelit ujutamas. Foto: erakogu

Jüri Šaraškin. Foto: Greta Tooming

Lapsepõlv Pärnus, meri ja paadid

Jüri sündis 1938. aasta 21. septembril Pärnus, kuid nad elasid Sindis kuni 1944. aastani. Oma kooliteed käis Jüri Pärnu 1. Keskkoolis. Mere suunas mõjutas teda vaatama esmalt tädimees Anatoli Jansen, kes tegelikult oli Narva-Jõesuus loomaarst, kuid kelle süda kuulus merele ning kes kinkis Jürile uhke jahimudeli. Anatoli Janseni sõber oli Apolloni Tšernov, Narva-Jõesuu loodusõpetaja ja ka Tallinna Riikliku Kunstiinstituudi kateedrijuhataja, kirglik jahi- ja merefanaatik, kes armastas laevade kallal nokitseda. Ta ostis Eestimaa Merejahtklubis seisnud laeva, viis Narva-Jõesuusse, tegi korda, müüs ära ja nii ka mitu järgmist laeva. Viienda remonditava laevaga, mille nimi oli Irida, käidi Narva-Jõesuust ühtelugu Suursaarele. Jüri teab siiani rääkida meeste mälestusi neist aegadest, mil Iridaga merd sõideti ja tal on säilinud sellelt laevalt rumbidega kompass. (Kompassi suundi loetakse lisaks kraadidele ka rumbides. 1 rumb = 1/32 ringkaarest e 11,25° – toim.) Iridal raiuti Jüri sõnul hiljem pealmine osa maha ja laevast sai Narva-Jõesuus pontoonsild.

Esimest korda sattus Jüri purjetama üsna juhuslikult. Nagu ta ise ütleb: „Ju me olime head poisid, et kehalise kasvatusõpetaja meid koos klassivennaga Pärnu Jahtklubisse kaasa võttis. Võisime

Kalevi jääpurjetajate seltskond 80ndatel. Foto: erakogu

siis umbes viiendas klassis käia.“ Paat, millega nad Pärnu jõe peal purjetasid, oli Valeur-tüüpi paat Aul. See oli umbes L3-suurune sujuvate joontega kiilpaat, mis meenutas klassikalist Hai-paati ja millel sai kolmekesi purjetada. Siis tuli mitmeaastane vahe, enne kui Jüri 1953. aastal taas purjetamise juurde jõudis. 15-aastasena õnnestus tal pääseda roolimehe kursustele, ehkki toonased reeglid ei lubanud purjetamisega tegeleda ega roolimehe kursustele minna enne, kui olid kuusteist aastat vana, see tähendab, et sul pidi pass olema. Reeglid hakkasid muutuma alles pärast Stalini surma. „Me olime purjetamistreeningul koos neljakesi ja nendest mina olen ainsana purjetamise juurde jäänud, kuigi meist kaks olid täitsa elukutselised meremehed. Klassivend Uku Tiik sõitis laevaga Povenets Kaug-Idas mitukümmend aastat ning oli hiljem Pärnus lootsiks. Peep Talvet teenis samuti leiba merel töötades ja elas toona Pärnus. Meie

neljas kamraad oli Vello Telve. 1956. aastal käisime jahiga Vanemuine Suursaarel ning mul oli siis alles onu käest saadud Suursaare kaart, mille abiga saarel ekskursiooni tegime.“

Jüri esimeseks purjetamistreeneriks oli Joel Rimmel. Samasse ajajärku jääb ka umbes poolteist aastat, mil Jüri treener Jüri Kuruli juhendamisel hoopis sõudmisega tegeles. Sellega läks nii edukalt, et ta tuli 1956. aastal üleliidulistel noorte meistrivõistlustel neljapaadil neljandaks, kaotades umbes sekundiga kolmandale kohale. Sõudemeeskonna lagunedes jõudis Jüri aga purjetamise juurde tagasi.

Elu Tallinnas ja Kalevi Jahtklubis

1957. aastal lõpetas Jüri Pärnu 1. Keskkooli ja asus õppima laevamehaanika inseneri erialale Tallinna Polütehnilises Instituudis (tollal kõnekeeles TIP, hilisem

Tallinna Tehnikaülikool TTÜ – toim.). Purjetamiselu ja -tegevus jätkus siis Pirital Kalevi Jahtklubis, kus Jüri sõnul oli koos väga aukartustäratav ja erakordne seltskond purjetamisentusiastide ja -tegelasi. Neid nimesid on palju, keda Kalevi Jahtklubist mäletada ja teistele eeskujuks tuua.

Viis, kuidas inimesed klubis kokku said ja maailmaasju arutasid, seda eriti sügisel ja talvel, oli veidi teistsugune kui tänapäeval. Jüri räägib, et spordiühingu Tööjõureservide jahtklubis ehk rahvakeeli trudas oli ahi, et töökoda kütta. „Helmuth Lepik saatis siis tihtilugu teistesse klubi töökodadesse sõna, et täna tehakse ahjukartuleid. See tähendas, et oli toodud paar kilo sealihha, kartuleid ja muud kraami, rahvas kogunes ja nende kogunemiste käigus räägiti ja aeti siis igasuguseid asju. Nii juhtus enam-vähem igal nädalal.“

„Ega elu toona tudengina lihtne ei olnud ja mul tuli pärast kolmandat

kursust juba tööle minna. Esimesel kursusel aitas ema mind rahaga kuni jõuludeni ja siis ma hakkasin pilli mängima, et raha teenida. Olin lõpetanud Pärnus muusikakooli ning õppinud saksofoni ja klarnetit. Hiljem mängisin ka kontrabassi ja jorisesin ka, kui vaja.” Tegutseti Horre Zeigeri juhendamisel ja bändis mängisid lisaks Jürile veel Ülo Jaaksoo, Ants Võrk ja Tiina Priks-Jaaksoo.

Kolmandast kursusest töötas Jüri Pirital asunud Tallinna Spordilaevade Eksperimentaaltehases konstruktorina. Kord kohtas ta bussis teel Piritale arvutiteadust õppinud Enn Tõugut, kes oli samuti purjetaja, ja Enn kutsus ta Lauluväljaku peatuses maha. „Enn kutsus mind kaasa Tallinna Elektrotehnika Instituuti, kus ta töötas ja nädala pärast olin ka mina juba seal tööl. Kuigi üliõpilase jaoks on iga töö arendav ja vajalik, oli uus töö minu jaoks palju huvitavam, kui eelmises töökohas enamasti poltide joonistamine. Elektrotehnika Instituudis osalesime esimese Eestis loodud originaalse miniarvuti STEM väljatöötamisel. Aasta oli siis 1962. See oli tehnoloogiline arvuti, mis arvutas metallide lõikerežiime. Esimene selline tehti Kirovi tehasele. Mina olin siis ju veel tudeng ja lisaks töökäimisele tuli ka diplomitöö projektiga hakkama saada.” Pärast ülikooli lõpetamist oli Jüri kuni aastani 1990 teadustööl ning tal on tehnikakandidaadi kraad arvutustehnikas aastast 1972.

**5,5mR paadil koos Otto Rauaga.
Foto: erakogu**

Purjetades N. Liidu tippu

50ndate lõpus ehitas Jüri koos Otto Rauaga 5,5 mR paadi nimega Pagi. 1960. aastal tulid nad Pagil Eesti meistriteks ja olid üsna lähedal sellele, et olümpiamängudele jõuda. „Otto oli NSV Liidu koondises juba varem. Tema kutsuski mind meeskonda ja meil sujus koospurjetamine väga hästi.”

Edasi tuli 1961. aastal Jüri jaoks aga juba Finni paat, millel purjetades tõi Eestile kuulsust Aleksander Tšutšelov Kalevi Jahtklubist võites NSV Liidu eest võisteldes 1960. aastal Rooma Olümpiamängudel hõbemedali. Kulla võitis taanlasest purjetamisgeenius Paul Elvstrøm. Puust Finni paate ehitati NSV Liidu tarbeks Tallinnas ja neid tehti siin sadu. Näiteks 1968. aastal Finnil OMi kulla võitnud ning hiljem veel ka Tempestil ja Staril olümpiavõitjaks tulnud Valentin Mankini paat kandis numbrit 636. Eks ühe ala mehed üle maailma on ikka üks kogukond ning Mankin on Jüri nimetanud kui „minu sportliku noorusaja sõber” (drug moei sportivnoi junosti). Mankini käest pärineb Jüril ka Ždanovis (tänapäeval Mariupol) võistlustelt saadud halssimise nipp ja tehnika, mille selgeksaamise järel ta enam kordagi Finniga ka väga tugevas tuules ümber ei läinud.

Konkurentidest ja purjetamistehnikast rääkides meenutab Jüri lugu, kuidas ta oli oma arust ikka juba hea purjetaja ja palus kord Tšutšelovi, kes oli selleks ajaks juba maailma tipu mees Finn klassis, oma purjetamist vaatama ja kommenteerima tulla. „Kusagilt saime läbi suure häda mootorpaadi, mida tollal ei olnud ju kusagilt võtta. Tšutšelov sõitis veidi aega mul järgi ja läks siis üsna ruttu minema. Pärast trenni kaldale tagasi jõudes ei näinud ma teda ka klubis. Siis ju telefone ei olnud, et ühendust võtta. Hiljem linnas juhuslikult kohtusin temaga ja küsisin siis, et kuidas tundus. Tšutšelov vastas, et ma ei oskavat roolida. Solvusin muidugi esiootsa, kuid ega ei osanudki toona, nagu paari aastaga aru sain.” Roolimise Jüri kahtlemata selgeks sai, sest Pirital Tallinna Elektrotehnika Instituudis töötades tehti iga päev koos Valdur Kosega trenni ning ollakse head sõbrad tänaseni. Jüri „rekordiks” klubist vee peale jõudmiseks oli 18 minutit, kuigi toona ei olnud mugavaid slippe, mida mööda paat vette ja kaldale sai, vaid need tuli sinna tõsta. Pidev treenimine viis tulemusteni ja Jüri oli ühel hetkel Balti Regatil NSV Liidu meeste hulgas teisel kohal ja üleliidulistel võistlustel Riias kuues, kusjuures liidus oli siis 20 profipurjetajat.

Treeneritest kiidab Jüri Tõnu Lembitut, kes oskas suurepäraselt sportlaste jaoks asju ajada. Kui Jüril hakkas

Jüri Finnil. Foto: erakogu

Finn klassi legendid – vasakult Viktor Potapov, 1972 OMi pronks; Aleksander Tšutšelov, 1960 OMi hõbe; Gus Miller, legendaarne Finni purjetaja, kes jäi napilt välja USA OMi koondisest. Foto: Robert Deaves

Finnil juba päris hästi minema, sai Tõnu abiga talle Saksamaalt Finn ostetud, millel aga paraku mastikand oli tehtud viltu. Selle veaga ei saanud paadil head minekut olla. Poolakast sõbra käest sai Jüri joonised ja paindejooned, mille abil tehti paat ümber ning uus puri saadi paadile vahetusega jääpurjeka taldade vastu. Jüri sõnul oli paadil tänu selle korrigeerimisele ja uuele purjele nii meeletu käik ja hea minek, et isegi trimmi ei pidanud

muutma. Kui tavaliselt tuli Finnil mastikallet muuta vastavalt tuule tugevusele, siis Jüri paadil tuli seda teha vaid paari tolli jagu.

Seitsmekümnendate alguses tehti Jürile ettepanek samuti NSV Liidu profipurjetajaks hakata, kuid palgaks pakutud 90 rubla ning pidev eemalolek kodust ja perest ei kaalunud kuidagi üles teaduste kandidaadi 360-rublast palka. Ja nii see otsus tuli Finnil aktiivne purjetamine ära lõpetada. „Ma sõitsin Finnil kokku 12 aastat ja viimasel kahel aastal sain Eesti meistrivõistluste medalid ilma trenni tegemata.“ Jüri tuli Finnil Eesti meistriks kolm korda – 1964, 1968 ja 1970.

Lisaks edukale võistlemisele svertpaatidel on Jüri kaheksal korral tulnud Eesti meistriks ka avamerepurjetamises. Need tiitlid pärinevad kõik Muhu Väina regattidelt. Kahemastilisel ketšil Eha võttis Jüri osa esimesest Muhu Väina regatist, mis purjetati Riiast Haapsalu kaudu Pärnusse 1958. aastal. Saarlaste jahil Centaur osales ta viimast korda 50. Muhu Väina regatil 2007. aastal. „Enamasti sõitsin Muhu Väina regattidel koos saarlaste veerandtonnisel nimega Ene. Seda jahti nägin esmakordselt Nasval ja mulle tundus selle nägu nii kuri, et ütlesin Niine Kaarlile, et kui sul on roolimeest tarvis, siis mina tulen. See jaht oli otse

Poolast tulnud ja enne regatti ehtasime seda koos meeskonnaga Tallinnas neli päeva ümber. Korra käisime vee peal ka jahti proovimas ja regati start täitsa õnnestus, aga siis hakkasime teistest maha jääma. Proovisin siis ahterstaaki peale tõmmata, aga no ei tule ega jaks. Meeskonnakaaslane Kaido Trei andis siis mulle sepistatud kruvikeeraja, et ahterstaaki pingutada ja mast paindesse saada. Ühtäkki hakkas käik tõusma ja Paljassaare poi juures olime juba Mati Kuulmanniga kõrvuti, teised olid pool miili maas. Haapsallu jõudes oli Mati esimene, meie teised ja ülejäänud tulid alles palju hiljem. Sellel laeval oli veel igasuguseid hädasid, mida selle regati ajal parandatud ja kohendatud sai – rool ei liikunud, kiil oli ebasümmeetriline ja ta vallas vasakul halsil. Edu tõi meiele aga Nuumi Edgari suurepärase navigeerimisvõime – ta on üldse parim navigaator, kes mul kunagi olnud on. Veel purjetasin koos Heino Linnu, Enn Sepa ja Heikki Sibulaga folkboodil nimega Skandaal. Muhu Väina regati aegadest on lugusid rääkida palju, aga edulood seostuvad alati navigeerimisega, sest see on alati mul tugev külg olnud. Muhu Väin pidi ju peas olema, sest kui veerandtonnisel läksid jahti sisse navigeerima, kaotas see meeletult käiku. Korra võitsime regati ka ühetonnisel jahil nimega Halo.“

Veel räägib Jüri koos Helmuth Leppiku ja Juta Lemberiga folkboodil sõitmisest. „Mina sõitsin toona veerandtonnisega ja üks Kljubini-nimeline folkboodil purjetaja väitis Muhu Väina regati järel, et keegi peale folkboodi purjetajate purjetada üldse ei oska. Mulle see jutt hinge ei mahtunud ja pakkusin ennast Helmuthile ja Jutale kampa. Meil oli pärast Muhu Väina regatti veel üheksateist sõitu enne talve ja me võitsime kaheksateist neist ära. Sõitsime nii, et Juta istus kõige taga, mina istusin tekipiimi ees ja roolis seal ning Helmuth istus kõige ees. Me mõtlesime välja sellise trimmi, kus luhvamiseks lased natuke vanti järgi ja mast läheb külje peale. Siis hakkab jaht selle momendi arvelt liikuma. Kljubin ei saanud vist kuidagi aru, milles asi on ja tuli kord pärast sõitu meie paadi juurde ning katsus vante. Need käisid lipa-ropa ja ta küsis siis, et kas nii sõidategi või? No selles oligi see võti, kuigi tundus arusaamatu. Kavalust ja mõistust tuleb ikka kasutada!“

Jahiga Ene Muhu Väina regatil. Foto: erakogu

Vee pealt jää peale

Paralleelselt veel purjetamisega jõudis Jüri ka jääpurjetamise juurde. Kalevi Jahtklubis tegeleti toona väga aktiivselt ja edukalt jääpurjetamisega. Jääpurjetamist harrastati erinevates klassides, kuid kuuldused Ameerikas Detroit News hobitöökojas 1936–37 disainitud ja valmistatud paadist DN olid jõudnud ka Eestisse.

Jüri monotüübil. Foto: erakogu

Kalevi Jahtklubi inimesed olid 1966. aasta talvel Poolas, kus pidid toimuma Monotüüp-XV Euroopa meistrivõistlused. Kuna aga jääolude halvenemise tõttu need hoopis ära jäid, aga poolakad võõrustasid Eesti purjetajaid terve nädala, käidi ühtlasi ka rahvamajandusnäitusel, kus eksponaadina oli väljas DN purjekas. Eestlased nägid seda kuulsat paati lõpuks esimest korda oma silmaga ja sealt toodi kaasa ka DNi joonised. Jüri, kes osales samuti aktiivselt Kalevi Jahtklubi tegevuses, tegi kahel aastal ettepaneku, et tuleks hakata ehitama DN paate, sest need on erakordselt kiired ja ka kergesti transporditavad. Nende omaduste tõttu on DN maailma populaarseim jääpurjekas tänase päevani. Seda ideed heaks ei kiidetud, sest oldi arvamisel, et sellist uut paaditüüpi on keeruline ise teha ja ilma õpetaja või juhendamisetä ei usutud selle projekti õnnestumisse. „Olev Roosma oli esimene eestlane, kes Poolas näitusel käies DNis istuda sai. Mina, Olev ja Endel Vooremaa olime need, kes esimesi DN

Jüri DNil SR1. Foto: erakogu

paate ehitama otsustasime hakata. Ja nii ta tehtud sai. Minu oma oli esimene, mis valmis sai. Oli teine algul üsna vanamoodne väljanägemise poolest, aga liikus kiiresti küll. Ain Vildega sõitsime esimest korda Pirita jõe peal ja eks siis nähti, et saab ise teha küll.

Ja nii oligi jälle Jüri see, kes esimesena kogu tollases Nõukogude Liidus lükkas 12. jaanuaril 1969 Pirita jõe jääl käigu sisse esimesel Eestis ehitatud DN jääpurjekal, mille purjenumbriks oli SR 1. Samal aastal toimusid Tallinnas ka DN klassi esimesed NSV Liidu meistrivõistlused.

„Sealt edasi tuli juba esimene rahvusvaheline võistlus Poolas, kus kõige paremini läks Endel Vooremaal, kes sõitis Örtegreni purjega ja tuli neljandaks. Enne järgmist aastat tegin joonise, mille järgi sai tehtud Kalevi purjetajate Otto Raua, Olev Roosma ja minu kelgud. Austriasse võistleva minnes, kus lisaks meie keldudele ka purjetajad välimusest üsna sarnased olid, oli ka paatide trimm üsna sama. Russischer Standart, nagu austerlased naersid meid nähes. Aga naerda polnud midagi, kui esimesed viis kohta eestlaste päralt olid. Lisaks kalevlastele võistlesid Austrias veel Endel Vooremaa ja Ülo Aaren.“

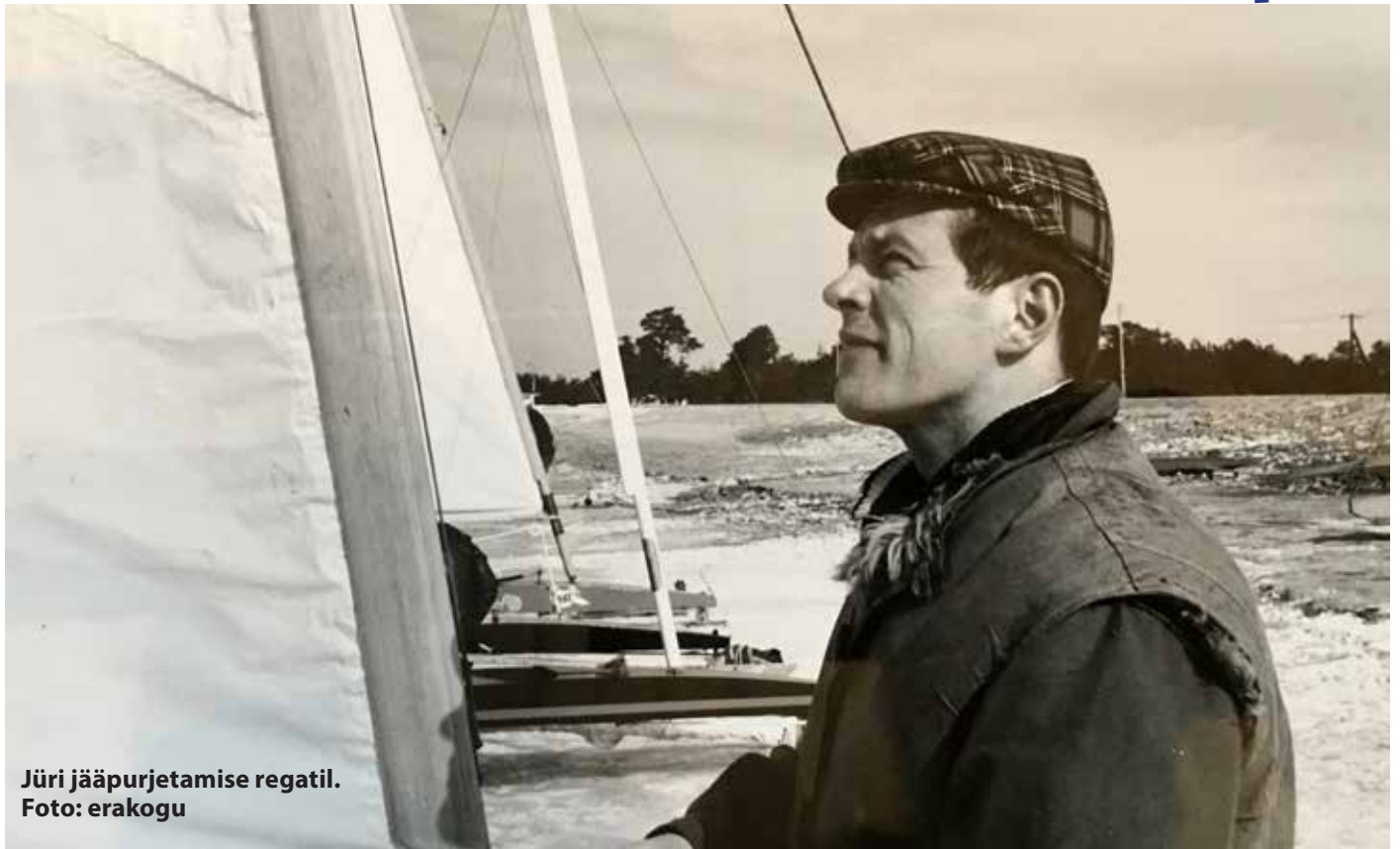
Oma konkurentidest meenutab Jüri hea sõnaga andekat jääpurjetaja Rein

Veiderit, kes DN-il kahel korral MMil hõbedale tulnud, mõlemal korral Jüri kelguga, kuna oma kelk oli katki sõidetud ja võistlustele minekut Rein eriti tõsiselt ei plaaninudki.

Veel kiidab ta Pärnu Jahtklubi treenereid Mati Hoolt ja Tõnis Vare, kes Eesti jääpurjetamise vahepealsetest rasketest aegadest läbi vedasid ning ka saarlasi, kes tegid samuti head tööd, et jääpurjetamist seal elus hoida.

Jääkelkude tegemise ajast on Jüri lustakas lugu rääkida sõber Enn Normakuga kelgu ehitamisest. „Olime siis kõik küljed ja osad juba ette valmistanud ja läksime neid teise töökotta üles panema. Säätisime valmis kõik klotsid, mille vahele siis üks ja teine poord panema, ja siis läksime Pirita kõrtsi... Miks? Sest selgus, et mõlemad poordid olid vasakud poordid. Ajas nii naerma. No juhtub vahel.“

Jüri sai jääpurjetamises DN-klassis 1978. aastal MMil 4. koha ja EMil pronksi, NSV Liidu meistrivõistlustel võitis hõbedat (1970) ja kolm pronksi (1969, 1972, 1979) ning Eesti meistrivõistlustel kaks kuld (1975, 1976).

Jüri jääpurjetamise regatil.
Foto: erakogu

PROFFIDELE LOODUD TIPPKVALITEET

Spetsiaalselt paatidele ja jahtidele mõeldud hooldusvahendite sari.
Esmaklassiline tootevalik, mis hõlmab erinevaid
puhastusvahendeid, lõhnastajaid, poleere ja paadivaha.

**UUS
EESTIS!**

51.538°N 0.9026°W
CLEANTOGLEAM
— MARINE —

+372 601 2880

PROMARINE@PROMARINE.EE

Pr **Marine**
TRADE

The Biggest Marine Webstore Around The Baltic Sea
WWW.PROMARINETRADE.COM

Esko Rechartt – 1980. aasta Moskva Olümpiamängude Tallinna purjeregati Finn klassi võitja. Foto: Kaius Hedenström

Toimiv tiimitöö viib tulemusteni

Kuigi Jüri ei ole treener olnud ja ei pretendeerigi sellele, oli ta ometi toeks ja abiks 1980. aastal Finn klassi soomlasest olümpiavõitjale Esko Recharttile. Jüri pidi Tallinnas toimunud Moskva Olümpiamängude purjeregatil olema Finni peamõõtja, kuid toonane Soome Purjetamisliidu president ja viiel olümpial purjetanud Peter Tallberg kutsus Jüri Soome koondise atašeeks. Jüri oli Soome purjetajatele siis nii treeneriks kui ka meteoroloogiks, kuna tundis Tallinna lahte läbi ja lõhki. Kui soomlased tulid enne olümpiamänge Tallinnasse treenima ja Jüri Eskole tervitades olale patsutas, olid Esko ölad Jüri sõnul kõvad nagu kivi. „Purjetaja füüsis peab olema vastupidi täitsa lõtv. Sa pead olema nagu madu, kuid samas valmis ka 20–30-minutiliseks tugevaks pingutuseks. Võtsime siis kätte ja jätsime tal üldfüüsilise trenni üldse ära ning panime paar korda päevas ujuma. See tegi ta füüsisel vaid head. Ise õppisin ma selle kuu aja jooksul soomlaste koondisega, keda juhtis Börje Nordberg, koostööd tehes mäenedžmendist ja juhtimisest samuti väga palju, millest siiani elus on

kõvasti kasu olnud. Soomlaste tugevus oli kahtlemata tiimi hea toimimine – see on aluseks ju igas valdkonnas, kas tööl, spordis, kodus või mõnes muus projektis.“ Jüri uurib ta ka täna, kuidas erinevad tegevused mõjutavad sportlase tulemusi. Sest tema sõnul teadma neid asju peab, kuna muidu oskad sa juhendaja

või treenerina teha vaid neid asju, mida sinuga tehti.

Tänastest treeneritest hindab Jüri Rein Ottosoni kahte omadust, mis on tema õpilaste tugevusteks konkurentide ees. Nendeks on tugev üldfüüsiline vorm ja praktiliselt ei ühtki vigastust.

12-PILT – Jüri Šaraškin ja Rein Ottoson. Foto: erakogu

Jüri jääpurjetamise võistlusel koos legendaarse jääpurjetaja Vello Jürjoga.
Foto: Eesti Jahtklubide Liit

Reinu õpilastel oli ka väga hästi paigas ja käes viimane nädal enne võistlust. „Venelastest konkurendid läksid lausa paanikasse, kui Rein oma õpilastega starti tuli.“

Jüri on tänaseni aktiivselt tegev olnud jääpurjetamise kohtuniku ja võistlusjuhina, viimati möödunud aastal Poolas DN Euroopa- ja maailmameistrivõistlustel. „Eestis on tekkinud grupp

häid ja kogunud jääpurjetamise võistlusametnikke. Poolas päästisime möödunud aastal võistluse olukorras, kus kohalikud haigestusid ja ootamatult selgus, et asendajaid ei võistlustulemuste protokollimiseks ega muudeks olulisteks tegevusteks võtta ei olnud. Meie mehed päästsid siis selle olukorra ja võistluse. Samas oli konkurents kahe võistlusi korraldava tiimi vahel igati tervendav,

sest kokkuvõttes oli Poola tiim tugev ja professionaalne ning saime mitmeid nippe, mida nüüd ka siin rakendame. Professionaalseid ja südamega tegijaid meil õnneks Eestis jagub ja seepärast on meil võimalik Eestisse ka kõrgetasemelisi tiitlivõistlusi saada, sest referentsid korralduse taseme kohta on enamasti väga kõrged.“

Terav tehniline taip, teadmised ja julgus targematelt küsida

Inseneri eriala oli ilmselgelt see, mis mõjutas nii Jüri purjetamistulemusi Finnil ja DNil kui ka edaspidi rahvusvahelise Finn klassi liidu juurde peamõõtjaks ja tehniliseks konsultandiks saades.

1981. aastal tegi Jüri veealuse lennuki. „Huvitav fakt on see, et kui lennuk valmis sai, näidati mulle samasuguse Ameerikas tehtud variandi pilti. Minu oma oli 30 cm pikem, aga muu oli kõik samamoodi. Lennuk ise oli selline umbes söögilaua laiune ja seda veeti vee all 600 m pikkuse kaabli otsas. Kahe lennukis oleva sondiga uuriti termokliini (järsult muutuva temperatuuriga, 1–3 °C ja rohkem 1 m kohta, õhuke hüppekiht suhteliselt sügavates kihistuvates veekogudes. – toim.) ja registreeriti vee olukorda.

DN klassi regatt. Foto: Jaak Nirgi

NSV Liidu eesmärk oli sellega tundma õppida maailma hoovuste süsteemi nii palju, et allveelaevad saaks liikuda hoovuste varal ning oli vaja teada seda veekihti, kus muutub temperatuur ja vee soolsus. See lennuk sai projekteeritud sõitma kuue sõlmega, sest ka jahid on disainitud selle kiiruse järgi ja enam-vähem oli ettekujutus, kuidas see toimima peaks. Ja toimis küll. Projekti pealik oli toona Raivo Portsmouth ja selle lennuki-ga tehtavat tööd tänapäevani.“

„Inimesed tihti häbenevad endale tunnustada, et on midagi, mida nad ei tea. Tegelikult on mitteteadmine normaalne seisund. Sa tead mõnda asja, aga alati on keegi, kes teab paremini. Kõike mitte teada ei ole patt. Ei tohi häbene-da küsida, ka purjetamises. Mu käest on mõõtjaametis küsitud, et miks ma ei diskvalifitseeri purjetajaid ja minu vas-tus on see, et ei ole tarvis – mõõtja töö eesmärk number üks on õpetamine.“

Peter Tallberg purjetamas koos poeg Matiasega Staril 1980. aastal Moskva Olümpiamängude Tallinna purjeregatil. Foto: Kaius Hedenström

Jüri meenutab 1967. aastal Soomes Hankos toimunud Finn Gold Cupi, kuhu Jüri ja teistel aitas finantsiliselt jõuda toonane Soome Star klassi tippsõitja Peter Tallberg, sõprus kellega sai alguse juba 1961. aastal. Jüri paadi ahterpeegel oli Hankos valesti ja klassireeglite järgi ta selle paadiga võistelda ei tohtinud. „Peter Tallbergi vend Henrik tõi Helsingist tööriistad ning mulle anti võimalus paat seal ümber teha ning ma sain vee peale ja võistleva. Siis aga ütles toonane Finn klassi peamõõtja Vernon Forster mulle, et nüüd mõõdame su paadi ära ja siis sa lähed Tallinnasse ning õpetad Venemaa mõõtjaid, kuidas Finni mõõta tuleb. Sealt hakkaski Finnide mõõtmise lugu pihta.“

Rahvusvahelise olümpiaklassi Finn peamõõtja, keda austavad nii Ben Ainslie kui Gus Miller

1978. aasta suvel, kui Moskva OMi eel-olümpia purjeregatt toimus Tallinnas, kohtus Jüri ka tänase Finn klassi legendi August „Gus“ Milleriga. Jüri oli siis Alfa rajal laevaga Pinta, kui omavahel tülis olnud Läti võistlusametnikud ei saanud mitte kuidagi korrektselt rada välja pandud. „Gus purjetas siis meie stardilaeva juurde ja küsis, et kas teil tõesti ei ole Tallinnas ühtegi purjetajat, kes oskaks kursi korrektselt maha panna? Ja mul tuli vastata, et meie omi ei lasta siia rajale. Sealt sai alguse ka meie tutvus ja edasine sõprus. Gus oli biokeemia professor Ann Arbori Ülikoolis ja tema abiga õnnestus mul vist ühena esimestest NSV Liidus näha Ameerika superarvutit Cray, mida esmalt kasutati sõjalistel eesmärkidel, kuid mille abil projekteeriti ka America's Cupi laevu, arvutamaks välja erakordne hulk vastuste kombinatsioon näiteks 10x10 parameetritega. Gusi abiga õnnestus mul käia Ameerikas ka jääl purjetamas. Ja lõpuks oli tema see, kes mind Rahvusvahelisse Finn Klassi Liitu kutsus, et nende paatide tehnilise poole ja mõõtmisega süsteemselt tegeleda.“

Gus Milleril on Eesti purjetajatega tugev side, mis algas sügaval nõukogude ajal, 1960ndate lõpus, kui Eesti jääpurjetajad Ameerikas Detroitis purjetamas käisid. Miller töötas siis ühes kohalikus paaditöökojas, kus võistlejad oma sõiduvahendeid hooldasid. Hiljem tulid ameeriklased Tallinnasse võistleva ning siis aitasid Eesti purjetajad omakorda neid. Siit saigi suur sõprus alguse. Tal oli erakordselt hea meel, kui 1994. aastal

Gus Miller purjetamas 2013. aastal Finn Gold Cupil Tallinnas. Foto: Robert Deaves

Finni MM lõpuks Eestis Pärnus toimus. Veel teiselgi korral sai Gus Miller Eesti vetes Finnil võistelda – see oli 2013. aasta augustis, kui Finn Gold Cup toimus Tallinnas Kalevi Jahtklubis. Gus oli siis 78-aastasena MMI vanim osavõtja.

Jüri teaduslik taust ja kogemus on võimaldanud arendada ja täiustada palju vahendeid ning meetodeid svertpaatide täielikuks ja täpseks mõõtmiseks. Jüri suureks teeneks on olnud tänapäevaste Finn paatide täpse ja järjepideva mõõtmise tagamine nii, et paadid oleksid võisteldes võimalikult sarnased.

Ta on osalenud võistlusametnikuna kuuel olümpial: 1980 ja viiel järjestikusel olümpial 1992–2012.

„Ametnikud valitakse Finn klassi aastakoosolekul igal aastal ja kui sa osutud valituks, siis jääd edasi ka järgmiseks aastaks. Mul on see aeg juba üle 20 aasta pikkuseks veninud ja siiani pole mind veel ära aetud,“ lausub Jüri muheldes. „Aga selleks on tulnud ka purjetajate, treenerite ja tootjate usaldus välja teenida. Samas omades ka julgust öelda asju, mis esimese hooga ei pruugi neile meeldida, kuid pärast tullakse selle eest tänama. Ka purjetajate julgus minult asju küsida ja mulle infot usaldada on nende aastatega välja teenitud ja seda ei saa kunagi kuritarvitada – siis jääb see ka minu

Jüri Finni mõõtmisega – Foto: Finn klass

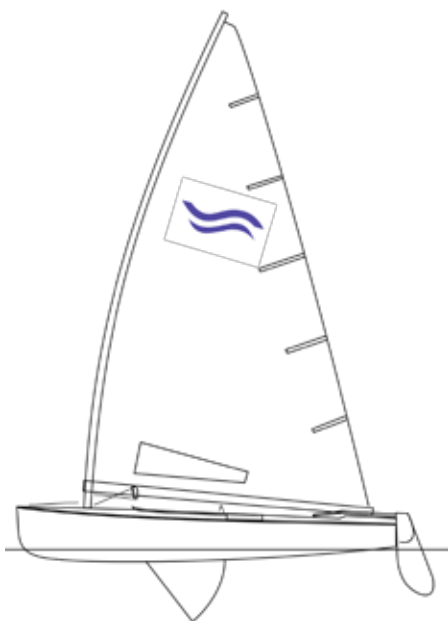
Jüri Londoni OMil 2012. Foto: erakogu

Jüri ja britt Richard Hart kanti Finn klassi kuulsuste halli 2015. aastal. Foto: Finn Focus

viimaseks päevaks sellel töö. Sellest vastastikusest usaldusest – küsimustest ja vastustest tuleb ka areng, mis klassile nii oluline on. Täna on sellise kontrollistrateegia, nagu mina seda kunagi algatasin, üle võtnud paljud klassid.”

„Finn klassi raudvara, Richard Harti ja minu teeneks purjetajatele on see, et tegime klassimäärused võimalikult lihtsaks, kirjutades kogu jutu vaid lihtlausetes, visates nendest välja kõik üleliigse. Moskva OMi ajal Tallinnas IYRU peamõõtjaks olnud Tony Watts ütles suisa, et lihtlaused määrustes peaks keelatud olema ning seda põhimõtet me järgisimegi. Ja miskipärast see töötabki ning kõik on rahul, sest keerukatest sõnastustest tulenevaid vaidlusi ja väärarusaamisi enam ei esine.“

Finn paat

World Sailing'u otsus kaotada Finni olümpiaklassi staatus alates 2024 mängudest Jürile ei meeldi. Juba umbes viisteist aastat tagasi pandi WS poolt kolmekordsele Finn klassi olümpia kuldmedalist Paul Elvstrømile sõnad suhu väitma, et Star ja Draakon on aeglased ja igavad klassid, mis tuleb olümpiamängudel kiiremate ja atraktiivsemate vastu vahetada. Tegelikult ei olnud sellega nõus ei Elvstrøm ise ega Jüri ja ilma nõusolekuta kasutati Elvstrømi „arvamust“ WS paadiklasside poliitikas. „Kõik olümpiaklassid on kaua tõestanud oma pädevust ja alles siis saanud olümpiaklassiks. Nüüd on olukord hoopis vastupidine – pole veel paatigi, aga otsus vastava distsipliini kasutuselevõtmise kohta on juba tehtud.“ Lisaks olümpipurjetamisele toetab Finn klassi populaarsust see, et veteranide (*Masters*) ülemaailmsel regattidel osaleb pea igal aastal mitusada võistlejat ja osalejatele seatakse tihti ette limiit, mida korraldav klubi suudab vastu võtta.

Jüri on teinud mitmeid mõõteriistade erinevate paadiklasside (Finn, Euro, Yngling) täpseks mõõtmiseks valmis just siin Eestis. Hiljuti on ta selliseid riistu valmistanud avamerejahtide mõõtmiseks. Viimati valmis mõõteriist avamerejahi kaalu määramiseks, mis saadakse mõõtes ülitäpselt vööris ja ahtris oleva kahe punkti kaugust veepinnast.

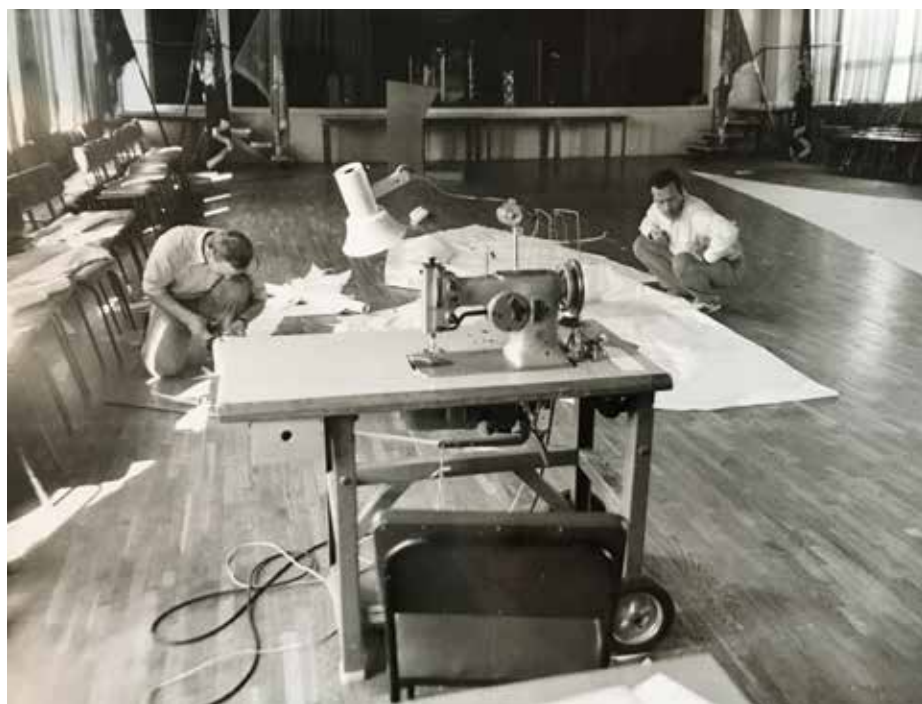

Peter vasakul ja tema punase purjega Optimist. Foto: Gustav German

Eesti mõõtjatest rääkides mainis Jüri mõõtmise väga kõrget taset nii 60ndatel, 70ndatel kui ka 80ndatel. Alates jääpurjetaja ja jahikonstruktor Paul Buttstest ning jätkates Arvet Tetsmanni ja Heino Kuivjõgiga olid siinsed mõõtjad NSV Liidus kõrgelt hinnatud. Täna rahvusvahelise mõõtjana 470 ja 29er klassides tegutseval Agnes Lillal on Jüri sõnul samuti kõik omadused olemas selles ametis hakkama saada ja läbi lüüa.

Häda sunnil tunnustatud purjemeistriks

Millal ja kuidas sai Jürist purjekonstruktor? „Hädaga ikka! Saime neid vanu Finni

Esimesed purjeõblemised. Foto: erakogu

Esimesed purjeõblemised. Foto: erakogu

purjeid, mida tuli siis enda jaoks sõidukõlbulikumaks korrastada. Kui poeg Peter 70ndatel Optimistil purjetama hakkas, sai tema purjekale õmmeldud kena punane puri Peterburis, toonases Leningradis. See sai ühest kasutatud spinnakerist tehtud ja oli seepärast üsna kerge, kuna tegemist oli 100-grammise materjaliga. Võrdluseks, tänapäeva Optimisti puri on 140-grammisest materjalist. Igal juhul oli tema punane puri valgete hulgas ainulaadne ja emal oli Pirita teelt hea vaadata, kus Peter teiste valgete purjete seas purjetas.”

Jüri Nõmme kodus on pööningukorras purjetöökoja päralt, kus timmitakse parimaid kiirusi saavutama väga suur hulk North Sails'i purjeid. Jüri sõnul sai majas esimesena valmis just

pööningukorras purjete jaoks ja esimesel korrusel saun. Siis sai majas juba olla ja tööd teha, eluruumid valmisid hiljem. Osutatakse North Sails'i täisteenust, sest teisiti ei saa, kui tahad usaldusväärne ja kindel tegija olla.

„Kui maailmameistrid tulevad siia pööningule, tehakse töö ilma igasuguse järjekorrata ja kohe, sest see on tähtis. Meil siin on teistsugune meri ja teistsugune trimm. Lisaks on palju muutunud ka uute ja palju jäigemate purjematerjalide tulekuga – vanu kogemusi enam kasutada ei saa. Kui puri läheb vanemaks ja venib, siis läheb selle maksimumkumeevus tahapoole ja sissejooks läheb lame-daks – siledal veel saab veel nii kuidagi sõita, aga lainega enam ei saa. Seepärast oleme me siin päris palju ümber teinud neid purjeid.“

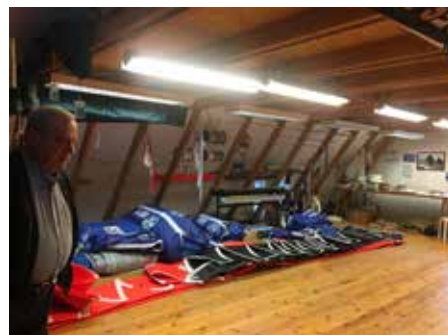
Mõni aasta tagasi Tallinnas talvehoius olnud nelja Swan 60 jahi purjete hooldamiseks tuli Jüril purjete töökotta saamiseks paigaldada pööningule vints. „Sellise jahi spinnaker näiteks on mitusada ruutmeetrit suur ja selle koti suurust limiteerib 60cm laiune luuk jahis, kust purjekott peab laeva sisse mahtuma. Seepärast on purjekott ka väga pikk ja puri mahub sellesse ainult juhul, kui seda osatakse spetsiaalsel viisil kokku pakkida. Selle jahi grootpuri oli nii raske, et tuli kolmekesi tõsta, kahekesi ei jaksanudki. Ka praegu on mul pööningul ühe Swan 50 purjed hoolduses, kuid nüüd on vintsiga neid pööningule vinnata juba lihtne.“

Poeg Peter hakkas isa kõrval purjete tegemist jälgima juba siis, kui Optimisti purjed valmisid. Hiljem 470 fokasid timmides pani ta juba ise käed külge ja nii see läks. Täna on Peter North Sails Eesti ametlik esindaja ja purjemeister ning nende tiimi täiendab lisaks ka Mairold Metsaviir.

Šaraškinite kolm põlvkonda purjetajaid – Jüri, Peter ja Tristan

Poeg Peter astub isa jälgedes. Ta on maast-madalast peale edukalt purjetanud svertpaatidel jõudes välja Eesti ja NSV Liidu tippu ning ka kahtedele olümpiamängudele.

Jüri ja abikaasa Anne meenutavad lugu algusaegadest, kui Peter võis olla umbes 7-aastane ja Anne oli kusagil ära ning Jüril oli vaja järgmisel päeval Moskvasse sõita. „Küll ma nuputasin, kuidas Peter Pärnusse saata. Siis aga tulid minu juurest läbi Vello ja Mare Kuusk (tänapäevase Kalevi Jahtklubi Purjespordikooli direktori ja treeneri Uku Kuuse isa ja ema) ja ma kurtsin neile oma muret. Vello ütles kohe, et anna Peter minuga kaasa – mul seal vennapoeg ja poeg Uku, küll saame ka kolmandaga hakkama. Vello oli toona Haapsalu KEKi jahtklubi ehituse töödejuhataja. Ma tulin nädala pärast Moskvast tagasi ja Vello helistas mulle, öeldes, et Eesti meistrivõistlused on tulemas ja küsis, kas Peter sõidab spordiklubi Jõud või Kalev all? No mis sa oskad kosta. Läksime siis kohale ja selgus, et Uku ja Vello olid poisi sõitma õpetanud. Paati tuli veidi kohendada ja ega ta taktikast suurt

Jüri purjetöökoja Nõmme kodu pööningul. Fotod: Piret Salmistu

Peter Šaraškin ja Paavo Pettai purjetavad 1988. aasta Balti regatil. Foto: Eesti Filmiarhiiv

Peter jahil Katariina II ORC C klassi Euroopa meister 2018. Foto: Nikos Pantis

Peteri punase purjega Optimist paistab teiste hulgas kaugele. Foto: Gustav German

Peter Melges 24 roolis suvel 2018 Itaalias. Foto: Zerogradinord/IM24CA

midagi ei teadnud. Ma ütlesin, et vali mõni tugevam sõitja ja sõida tema järel. Peter valis Andres Laulu, kes siis olla küsinud, et miks Peter ta järel sõidab, kui tal parem käik on? Peter vastas, et isa käskis. Andres ütles vastu, et võta sooti peale ja sõida mööda. Nii siis juhtuski, et Peter oli regati viimases sõidus kolmas ja sai oma esimestel eestikatel Paralepas kokkuvõttes 13. koha.“

Siis oli poisile juba oma paati vaja ja Jüri meenutab, kuidas nad koos Peteriga nelikümmend päeva Pirital iga päev Optimisti ehtasid. „Sõber Peeter Särak ütles, et tee paat paar millimeetrit laiem, ta tõmbab nagunii kokku! No

ei tõmmanud kokku – tuli pindmist kihti nii palju maha lihvida, et liim tuli pea-aegu välja. Samas kukkus see paat välja väga hea, sümmeetriline ja kiire, sest Vello Kuusk sai Soomest möödud, mille järgi oli hea teha.“ Abikaasa Anne lisab, et kuna toona elati Mustamäel korteris, ei olnud paati kusagil hoida ja paadi vineer oli Jüri ja Anne voodi all hoiul. Ise nad naersid, et kui veel mõni paat oleks olnud vaja ehitada, oleks ka lisavoodi pidanud ostma. Sama paadiga tuli Kristen Pugi hiljem veel viimaseks NSV Liidu meistriks ja täna saab seda paati näha Haapsalu kaubanduskeskuses.

Edasi tulid purjetamistreeningud alates 1975. aastast Kalevi

purjespordikoolis Milvi Martini juhendamisel. Olümpiakoondises treenis Peterit Rein Ottoson. 470-l samal ajal Tõnu ja Toomas Tõnistega purjetades oli Peteri traagika see, et kuigi N. Liidu tipus olid nad koos, siis kahte Eesti paati põhimõtteliselt välismaale ei lastud. Tõnu on aga enda sõnul Peterit alati 470-l oma esmaseks konkurendiks pidanud.

Peter on saanud 1996 Atlanta OM-il Laser-klassis 24. ja 2000 Sydney OM-il 29. koha, sai Laser Radial klassis 1996 EM-il 8. ja 2000 MM-il 7. koha, NSV Liidu meistrivõistlustel võitis 470-klassis 1988 ja 1989 hõbeda ning NSV Liidu Noorte Meistrivõistlustel 1980-1985 Optimistil, 420- ja 470-klassis kokku ühe kulla, kolm hõbedat ja ühe pronksi, 1982–2018 22-kordne Eesti meister: viis korda avamerepurjetamises, neli korda 470-klassis, Laser Standardil ja X-99 klassis, kaks korda Draakon klassis ning üks kord Laser Radialil, BluSail 24 ja Melges 24 klassis.

Tristan ja treener Uku Kuusk, kellega koos Tristani isa Peter purjetama õppis. Foto: Eesti Jahtklubide Liit

Peter ja Tristan Šaraškin Eesti Jahtklubide Liidu 2017. aasta hooaja lõpetamisel. Foto: Eesti Jahtklubide Liit

Ka kiiljahtidel on Peterit saatnud edu. Kui paljud purjetajad jätvavad aktiivse purjetamise pärast olümpiapurjetamist, siis Peter on olnud aktiivne ja edukas tänase päevani. Ta võitis X-99 klassis M Mi 2001, sai 2002 hõbedat ning 2004 pronksi, sai Melges 24 klassis E Mi 2013 4. koha, ORC C klassis E Mi 2016 ja 2018 kulla ning 2017 hõbedat jahil Katariina II ning purjetab aktiivselt täna nii Melges 24' kui ka Katariina II meeskonnas.

Peterist sai samuti purjemeister ning isa-poja ühisest koostööst valmivad tippasemel purjed avamerejahtidele. Kui Peter liitus Katariina II meeskonnaga aastal 2013, keerati omanik Aivar

Tuulbergi sõnul laeva trimm täiesti pea peale ja sealt peale hakkasid ka tulemused tulema. Jüri arvates on Katariina II meeskonnas kaks olulist sammast – poeg Peter ja Karl-Hannes Tagu. „Karl-Hannes on väga andekas poiss. Lisaks sellele, et ta on saanud enne avamerepurjetamist DN-klassis juunioride M Mi 2010 hõbedat, 2009 ja 2011 pronksi ning 2012 täiskasvanute DN M Mi hõbedat, on ta hea mõõtja ja õige mõtlemisega analüüsivõimeline noor. Koos temaga on meil valminud mitmed mõõteriistad avamerejahtide täpseks mõõtmiseks.“

Ka Peteri poeg Tristan ei ole kukkunud kannust kaugele. Ta oli 2018 Kalevi Jahtklubi Purjespordikooli parim poiss Optimistil, olles Eesti edetabelis Pärnu poisi Andrias Sepa järel teine. Samas istus ta suvel esimest korda Soomes toimunud M Mi ka Zoom8 paati ja sai seal kõrge 8. koha. Ka kahemehepaadil RS Feva on Tristan koos Aksel Tammega vahel purjetanud. Ja kõige sagedamini on Kalevi Jahtklubis ja ka regattidel näha Tristanile kaasa elamas ja ka teisi aitamas just Jüri. Purjetaja geenid on igal juhul edasi antud. „Tristani vee peale minek ja purjetama hakkamine tuli väga loomulikult ja mingit meie tagautsitamist seal ei olnud.“

Vanaema Anne sõnul on Peter ja Tristan oma olemuselt siiski väga erinevad. Kui Tristan on väga vaikne ja vahel

liigagi viisakas, seda ka võistlussituatsioonis, siis Peter oli lapsepõlves täitsa Tristani vastand. „Peter oli kuuene, kui sündis tütar Mari ja siis oli paras hetk Peter kooli panna. Tema õpilaspäevikus olid pea iga päeva kohta sissekanded: luges tunni ajal juturaamatut, käis vahe-tunnil lasketiirus ja mida kõike veel. Siis pandi ta aga üksinda ette pinki istuma, sest talle meeldis ka väga palju rääkida. Ma siis küsisin, et kellega sa nüüd räägid? Siis selgus, et õpetajaga, sest järgmine märkus päevikus oli, et segab tunnis õpetajat.“

Vanaema Anne rääkis loo, kui ta käis Tristaniga 2018. aasta kevadel Hispaanias Palamòsel kaasas ja oli ise täitsa kokkunud sealseid hiigelsuuri laineid nähes, aga meie vapratel noortel võttis vaid veidi aega, et Tallinna lahe või Läänemere lainetest erinevate tingimustega harjuda. Jüri sõnul teebki see purjetamise võluvaks, et tingimused on alati erinevad ja sa pead oskama nendega kohaneda. See nõuab nii füüsilist võimekust kui ka seda, mis sul kahe kõrva vahel on. Seetõttu ongi purjetamine oma mitmekülguse tõttu väga tänuväärne spordiala, mis treenib otsustusvõimet, aju ja füüsilist ühekorraga.

Lisaks vee peal purjetamisele on Tristanil tekkinud huvi ka jääpurjetamise vastu ja koos vanaisaga käidi eelmisel talvel Võrtsjärvel sõitmas, kus mõned

Tristan Optimistil Türgis purjetamas. Foto: Uku Kuusk

Ice Optimist ja Jüri Nõmme kodu töökojas. Fotod: Piret Salmistu

tiirud päris kiired välja tulid. Sel aastal hakkas Tristan uurima, kui kaua kelgu tegemine aega võtab ning torkis vanaisa niikaua tagant, kui koos võeti ette kelguehitus. Jüri Nõmme maja garaažis on töölaua valmimas Ice Optimist, millega saab Tristan vanaisa jälgedes hakata ka jääpurjetamisega tegelema.

Rahvusvaheline perekond

Jüri abikaasa Anne Šaraškin on endine tippklassi iluuisutaja, jäätantsija. Aastail 1963–1969 tuli ta kuuel korral Eesti meistriks jäätantsus ja 1956. aastal oli ta Eesti meister ka üksikjääätantsus. 1972. aastal sai Anne Šaraškinist rahvusvahelise kategooria uisukohtunik, kes peaaegu nelikümmend aastat ehk kuni aastani 2008 hindas jäätantsupaare enam kui sajal võistlusel, nende hulgas nii NSV Liidu kui ka Euroopa ja maailmameistrivõistlustel. „Siiski olümpiamängudel ei ole ma

Anne ja Peeter Laur uisutamas. Foto: erakogu

kohtunik saanud olla. NSV Liidu uisuliit määras mu 1992 Albertville'i taliolümpiamängude jäätantsukohtnikuks. Kuna aga Eestist sai just samal aastal iseseisev riik, saadeti mu dokumendid rahvusvahelisest uisuliidust tagasi ja ühtlasi sooviti õnne Eesti taasiseseisvumise puhul." Anne lõpetas kohtunikukarjääri 70-aastaselt, sest sellel alal kauem kui 70 aasta vanuseni kohtunikuna tegutseda ei saa – seda just eelkõige tänapäevaste kiirete hindamise meetodite ja kasutatava elektronika pärast, mida peetakse pigem nooremate pärusmaaks. „Uisutamine on olnud minu elu üle kuuekümnepäevane,“ lausub Anne.

Anne telesaate „Tähed jääl“ žüriis. Foto: Viktor Burkivski

Anne enda sõnul hakkas ta purjetamiskohtnikuks just seepärast, et pärast iluuisutamise lõpetamist oli Jüri veel endiselt aktiivne purjetaja ning tihstilugu kodust eemal regattidel ja tema lastega kodus. Nii otsustas ta samuti leida tegevuse, mis oleks talle hobiks ja kujunes välja tema sportlaskarjäärist. „Minu eeliseks oli see, et ma ei töötanud spordistruktuurides ja rahvusvaheline iluuisutamiskohtunik olles sa seda olla ei tohigi. NSV Liidu aegadel Eestis olles oli see samuti minu pluss, sest ma ei olnud nõ keskusele lähedal ja keegi mind „mõjutada ega suunata“ ei saanud.“

Koos reisinud on Jüri ja Anne aga vaid väga loetud arv kordi, sest kui üks oli ära, pidi teine kodus olema ja vastupidi. „Jüri viis mu kohe tutvudes korra ikka purjetama ka, aga mul läks kohe süda pahaks ja ma ei kannata üldse merd. Koos Heino Linnu ja Enn Tõuguga oli meil plaan minna Haapsallu, Pärnusse ja Saaremaale. Igas sadamas, kuhu me jõudsime, jõin mina ainult teed ja leevendasin merehaigust puu all pikutades. Lõpuks Haapsalust sõitsin mina viimase otsa Tallinnasse rongiga, sest seda retke ma enam jahiga jätkata ei suutnud. Korra läksin kaasa ka Harku järvele

Norra kuningas Harald V Soomes 8mR MMil 2013. Fotod: Petri Korteniemi ja Piret Salmistu

jääpurjetama, aga seal läks kelk pöörisesse ja keerutas mind nagu vurrkanni. No ei ole see ala minu jaoks. Järgmine merelkäik tuli siis alles kümne aasta pärast, mis enam sellist piina ei tekitanud.“

Jüri rahvusvahelisele mõõtmele on elu jooksul värvi lisanud ka kohtumised nelja kuningapere liikmega. „1961. aastal Helsingis Draakoni soodis purjetades anti N. Liidu koondisele nii ebamugavad riided selga, et mere peal ihuhäda öien-dada ei saanud. Mina siin jooksin kaldal enne paadi klaarimist tualeti poole, kui mind peatas 5,5mR Euroopa meeskonna liige Kostja Aleksandrov Moskvast. Temaga püüdis seal vestelda Norra kuningas Olav V, Kostja aga oskas inglise keeles kümme sõna ja ei suutnud kuningaga kuidagi rääkida. Ma hakkasin neile siis vestlust tõlkima, aga enda olukord läks aina ebamugavamaks. Kuningas

Jüri Šaraškin saab presidendilt teenetemärgi. Foto: Arno Mikkor

küsis siis, et mis sul viga on? Ja aru saades, mis mul mureks, „kamandas“ siis: „Hea küll! Mine sinna ja kohe tagasi!“. Teine kord oli Ateenas enne 2004. aasta OMi, kui meil oli pidulik vastuvõtt ühe hotelli katusel ja ajasin juttu toonase ISAFi (World Sailing) presidendi Paul Hendersoniga. Samal ajal tuli sinna praegune Norra kuningas Harald V ja liitus meie vestlusega. Rääkisin talle siis selle eelneva naljaka seiga tema isaga Helsingis. Harald naeris nii, et pisarad silmas ja küsis adjutandilt: „Kas jäi meelde või kirjutad üles?“. Ja uskumatuna tundus mulle ka Hispaania kuningas Felipe VI mälu, kellele mind tutvustati Kingstonis, Kanadas, aastal 1995. Felipe oli Hispaania olümpiakoondises Solingul keskmine mees. Nüüd siis mõni aasta hiljem Prantsusmaal Hyères'is olin mina Jali Mäkilä treenerina soomlaste koondise ja bussiga seal regatil, kui hommikul vara sõitis sinna buss, millel Soling taga kärü

peal. Bussist tulid minu juurde juttu ajama kuningas Felipe ja tema turvamees, kes mõlemad mäletasid hästi nii mu nime kui ka seda, kes ja kust ma pärit olen. Rääkisime seal õige mitu minutit. Kreeka kuningas Constantine II-ga, kes võitis Draakonil Kreeka eest 1960. aastal Rooma OMil kulla, oleme juttu ajanud puhvetijärjekorras vorsti valides.“

Vabal ajal purjetamisest räägib Jüri loo, kus ammustel aegadel Muhu Väina regatil purjetades oli neil selline komme, kus öhtul päikeseloojangul öeldi päikesele: „Aitäh, tule homme jälle!“ ja unistati, et saaks kunagi ikka Eesti lipu all purjetada. Ehkki uskuda seda toona ei julgetud, mõeldi trotsides, et kui siiski ajad muutuvad, siis esimene koht, kuhu purjetaks, oleks Soome saarestik. Nüüd on ajad päris palju muutunud, aga Soome saarestikku ei ole Jüri kordagi purjetama jõudnud. Sest tegemist jagub ja uusi lugusid koguneb.

Jüri väarikad tunnustused väarika panuse eest

- Kuulunud Eesti Jääpurjetamisföderatsiooni ja Purjespordiföderatsiooni presiidiumisse.
- Eesti purjetamisele osutatud teenete eest on talle omistatud 2013. aastal Eesti Jahtklubide Liidu aumärk.
- Soome Purjetamisliidu hõbedane teenetemärk 1981.
- Soome klubi Helsingfors Segelklubb (HSK) kutsutud liige.
- Valiti 2015. aastal Rahvusvahelise Finn Klassi kuulsuste halli (Hall of Fame) silmapaistva panuse eest klassi arengusse.
- Kalevi Jahtklubi, Pärnu Jahtklubi ning Eesti Spordiseltsi Kalev auliige.
- Tegev Eesti Jahtklubide Liidu tehnilise komisjoni töös ning uute mõõtjate koolitamisel.
- Kultuuriministeeriumi 2019. aasta elutööpreemia kandidaat.
- President Kersti Kaljulaid andis Eesti Vabariigi 101. sünnipäeva eel riigi teenetemärgid 112 inimesele, kelle pühendumus oma kutsetööle või kogukonnale on muutnud Eesti elu paremaks. Nende hulka kuulub ka purjetamise edendaja Jüri Šaraškin.

Mida teised Jürist räägivad

Gus Miller – legendaarne Finni purjetaja

Jüri on selline inimene, kes teab, kuidas nii juhtida kui ka juhitud olla. Ta on positiivselt mõjutanud väga paljusid inimesi kogu maailmas. Ma kohtusin Jüriga esimest korda 1978. aastal ja ma mäletan, et tema esimesi sõnu kuuldes mõtlesin: „Sellel mehel on erakordne mõistus!“ Üks Jüri lemmiklauseid on: „Sa ei saa muuta maailma, kuid sa saad muuta iseennast!“

Olev Roosma – klubikaaslane ja kamraad jääpurjetamise aegadest

Jüri on oma töödes ja tegemistes väga põhjalik. Tema teadmised on suured ja ampluaa väga lai. Jääpurjetamise aegadel analüüsis ta iga oma sõitu väga sügavalt. Oma teadmisi ei ole ta kunagi enda teada hoidnud ja ta oskab neid väga hästi teistele edasi anda. Kui mu poeg Ain ostis Ridas jahi ja osales sellega esimest korda Muhu Väina regatil, ei saanud ta jahti esiti kuidagi käima. Jüri sõitis siis ühe etapi Ainiga kaasa ja tema õpetusest oli väga palju kasu. Jürile meeldib oma arvamust välja ütelda ja tuleb tunnistada, et ta väga harva oma arvamuses eksib. Nendest lugudest, mida tal Kalevi Jahtklubi jääpurjetamise kõrgajast rääkida on, saaks terve raamatu kirjutada.

Aivar Tuulberg – avamerejahi Katariina II omanik, kelle jahtide arendamise juures Jüri on olnud

Jüri on üks huvitavamaid inimesi, kellega on mul olnud au elus kokku puutuda ja koostööd teha. Paljude vanemate purjetamisgurude hulgast joonistub ta üsna eredalt välja. Kui me Eestis võistlustel ja treeningutel veele lähme, võid ühes kindel olla – kindlasti trehivad kaldal ja näed ka veel mootorpaadis Jüri. Samuti on kindel, et tuleb ära kuulata paar head lugu – elust enesest ja õpetuseks. Teinekord me ikka lööbime, et kas pagesid kodust ära, et ei peaks kodutöid tegema ja pilte seintele riputama? Kui midagi on vaja teha purjede juures, siis kes teeb – ikka Jüri.

Mulle meeldib Jüri juures väga tema akadeemiline taust ja tehniline kompetents. Tänapäeva avamerepurjetamine

on paljuski tehnikasport. Jah, oma osa on purjetamises ka õnnel ja „tagumikutundel“, aga sellest ei piisa kaugeltki. Purjetamises on vaja nii kaldal kui ka meeskonnas inimesi, kellel on teadmised matemaatikast, füüsikast, laevaehitusest, hüdrodünaamikast, meteoroloogias, purjedest ja veel paljust muustki. Jüri teadmised paljudes nendes valdkondades on muljetavaldavad ja tihti tunnend ennast tema kõrval koolipoisina. Palju on temalt ka pojale Peterile, meie meeskonnaliikmele, edasi antud. Kokku on meil kaldal üks tore „tagatuba“, mis koosneb Eesti ja Itaalia oma ala proffidest, kus oluline roll on ka Jüril.

Jüriga koos oldud ajast on ikka häid lugusid. Kui 2016 ORC EMI kullavaidluses Katariina II vs itaallaste Scugnizza Ateenasse kohtusse läksime, kutsusime Jüri appi – tõlgiks! See oli taktikaline kaalutus. Laua taha sai arutelule korraga kaks inimest: kapten ja tehniline konsultant, võis kasutada tõlgi abi. Läksime kohtusaali kolmekesi – tehniline konsultant Karl-Hannes Tagu ja mina, tõlgiks Jüri. Tõe huvides tuleb muidugi öelda, et osades kohtades vajasin erinevalt Karl-Hannesest tõesti ka tõlkimist. Tegelikult andis meile see olukord võimaluse kolmekesi omavahel pidevalt arutleda ja protsessi käigus strateegiat kokku leppida, et itaallaste kaitsetaktikas auke leida ja neid koos nende tunnistajatega vahele võtta. Jüri rääkis vahepeal isegi hoopis mõne hea loo sellal, kui meie paberites tuhlasime, välja pidi aga nägema see nii, et käib pidev tõlkimine – tõlgil peab ju suu liikuma.

Kohtunikekogu koosnes purjetamismaailmas tuntud ja auväärsetest kohtunikest. Kui me siis kenasti oma jahtklubipintsakutes, lipsud ees, saali sisse astusime, läks osadel kohtunikel nagu naerule: „Jüri, sina siin!!!“. No kui ikka tõlgiks on kuuekordne OMi võistlusametnik, Finn-klassi peamõõtja, Finn-klassi kuulsuste halli mees – siis on teema väga tõsine! Lisaks oli Ateenas meie tunnistaja Peter Šaraškin, kes pidi kaks pikka päeva ukse taga itaallastest tunnistajatega aega veetma. Aga kõik lõppes hästi ja Kreeka köök meeldis meile väga.

Ma arvan, et Jüri on selline mees, kes oma sünniaastat passis ei vaata – see on talle lihtsalt üks number. Elu on tal kiire, käed tööd täis – palju on teha: nii noorematele kogemusi jagada kui lõbusaid lugusid rääkida.

Marko Saarlaid – paljude jääpurjetamisvõistluste korraldaja koos Jüriga

Jüri iseloomustab sõna härrasmees. Olen temaga viimased kuus aastat teinud jääpurjetamise võistlusi ja saanud kuhjaga oskusi, kuidas võistlust läbi viia nii jääl kui maal. Jüri on väga abivalmis ja lahendusipakkuv inimene. Ei löögi ette, et oleks mõnele probleemile lahendus leidmata jäänud – Jüril on alati midagi varuks. Enamasti teeb ta selle ise vaikselt ära ja küsib, kas sobib. Siis tuleb jälle silmad maas seista ja tõdeda fakti, et loll pea on ikka nuhtluseks küll. Võistlejatega suudab Jüri alati ühise keele leida – olgu ta algaja või suurmeister. Väarikus ja austus kõigi vastu lööb alati välja. Viisime 2018. aastal Poolas läbi DN-klassi MMi, kus Jüri oli peavõistlusjuht. Peale teist võistlussõitu tuli üks saksa noormees kätega vehkides Jüri süüdistama keerutavates tuuleoludes. Jüri vastas stoilise rahuga: "Kui te tahate minuga kakelda, siis peame siit härrade juurest ära minema," ja näitas järve ääres oleva metsatuka poole. Sakemanil läks suu vett täis ja sõbrad hakkasid talle pidama loengut teemal "Purjetamine on härrasmeeste spordiala".

Igavesti maru mees on Jüri.

Agnes Lill – rahvusvaheline mõõt- ja klassides 470 ja 29er

Jüri on eriline inimene selle sõna kõige paremas tähenduses: tõeline teenäitaja ja suunaandja meie ja ka maailma purjetamises. Tänu Jürile sattusin ma ninapidi mõõtmise maailma ning olen selle eest väga tänulik, kuna Jüri kogemused ja tutvused, mida ta kõike lahkelt jagab, on hindamatu väärtusega. Olen väga rõõmus, et võin Jüri kohta öelda sõber. Mõnus kaaslane, kellega võib rääkida kõigest – nii merelistest kui ka maistest asjadest ning tänu kellele tunned ka ennast pisut parema inimesena.

Jüri on kogu aeg tegutsemas. Kas oma kodus pööningul purjetöökojas või merel neidsamu purjeid vaatamas/trimmimas. Kui ma helistasin talle sügisel, et soovida õnne 80nda sünnipäeva puhul, siis kostis taustaks sõidumühin. Mõtlesin, et ju ta sõidab poodi kringlit ostma, kuid selgus, et Jüri oli teel Narva soojuselektrijaama tema valmistatud kaalusid vaatlema. Jüri vaadates tekib tunne, et ta on igiliikur ning tema juuresolekul ei tohi kindlasti hädaldada, et ei jaksa või ei saa. Kui tema saab ja suudab, siis peavad poole nooremad kindlasti saama.

Uku Kuusk – pojapoeg Tristani treener Kalevi Jahtklubi Purjespordikoolis

Jüri Šaraškin, õigemini Juri Mihhalõts: alati sügav kummardus ja näol naeratus – selline tervitus on vaid Jürile omane. Tunnen teda vist juba 43 aastat. Olin umbes kümnene, kui nägin teda oma kodus koos teiste jääpurjetajatega maailma parandamas. Noore poisina tundus Jüri liiga akadeemiline ja raskesti mõistetav. Aeg on seda arvamust parandanud ja Jürigi on pehmemaks muutunud. Ikka heas mõttes. Mäletan tulist meest peale DN-i sõitude finišeid. Suured kiirused, tugev konkurents ja palju teooriaid, mis vajasid tõestamist. Tema oli esimene, kes Eestis esimese DN-i ehitas. Praegu mulle helistades kostub lause: „Üks vanainimene siin.“ Rahulik, julgustav, kaasamõtlev, abivalmis ja toetav. Aeg ja pikk elukogemus on toonud välja toreda vanainimese, kes praegugi kindlalt reel. Tore on vaadata, kuidas ta noorte purjetajate tulevikule kaasa elab ja tublilt vanaisana Tristanile toeks on. Ma olin juba arvamusel, et selliseid vanaemasid ja vanaisasid ei eksisteeri, aga ennäe, ma eksisin. Selline ta on, Juri Mihhalõts.

